

**Informacja do BIP o wynikach kontroli prawidłowości
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
ul. Główna 33, 86-120 Pruszcz
(zwanym dalej GOPS)**

*sporządzona w oparciu o ustawę z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej
(Dz.U. z 2016 r. poz. 1764) art. 4 ust.1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 4 pkt a*

I. Cel kontroli:

Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

II. Czas przeprowadzenia kontroli: w dniach 23, 27 i 28 lutego 2017 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia w/z Kierownika GOPS i asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 575 z późn.zm.), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

GOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 25 września 2013 r., przyjętego Uchwałą Nr XLI/232/2013 Rady Gminy Pruszcz, zmienionego kolejno Uchwałą Nr VII/41/2015. Powyższe dokumenty wskazują, iż GOPS realizuje zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 31 marca 2008 r. W powyższym dokumencie zmian dokonywano kolejnymi Zarządzeniami Nr 9/2014, Nr 15/2014., w których uwzględniono stanowisko asystenta rodziny. Nie wymieniono jednak zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. W czasie trwania kontroli, uzupełniono powyższe braki, Zarządzeniem Nr 4/2017 z dnia 23 lutego 2017 r.

Wójt Gminy Pruszcz Zarządzeniem nr 188/2016, z dnia 8 kwietnia 2016 r., upoważnił p. [REDAKTOWANE] do zastępowania Kierownika GOPS p. [REDAKTOWANE] na czas jej usprawiedliwionej nieobecności. W czasie trwania kontroli, Wójt wydał dodatkowe Zarządzenie Nr 309/2017 z dnia 23 lutego 2017 r., w sprawie udzielenia upoważnienia p. [REDAKTOWANE], do prowadzenia postępowań z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono komórki realizującej zadania z pieczy zastępczej, co nie stanowi naruszenia przepisu art.10 ust.2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań*

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015 – 2017 przyjęty został Uchwałą Nr VII/40/2015 z dnia 27 marca 2015 r.

W opracowanym dokumencie zawarto główny cel dotyczący wspierania rodzin i dzieci w gminie Pruszcz, zaspokajanie ich potrzeb, zapewnianie im bezpieczeństwa oraz możliwości rozwoju w środowisku lokalnym. Analizując potrzeby mieszkańców, przeprowadzono wśród nich ankietę, za pomocą, której zdiagnozowano środowisko lokalne. Odnosząc się do problemów rodzin, sformułowano cele szczegółowe programu, które mają charakter pragmatyczny.

W okresie objętym kontrolą Kierownik GOPS dopełnił obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Sprawozdanie zostało przedstawione na posiedzeniu Rady Gminy Pruszcz w dniu 25 marca 2016 r. Dokument odnosi się bezpośrednio do zadań własnych gminy określonych w ustawie o wspieraniu rodziny.

Gmina zatrudnia 1 asystenta – p. ██████████ na umowę o pracę na czas zastępstwa od dnia 15.06.2016 r. do chwili obecnej.

Obecny asystent zastępuje p. ██████████, która przebywa na urlopie macierzyńskim, a pełniła wcześniej obowiązki asystenta od grudnia 2014 r. Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny, posiadali wymagane kwalifikacje, zgodnie z art. 12 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W trakcie trwania kontroli p. ██████████ złożyła oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 3 ww. ustawy. Oświadczenie dotyczące art. 12 pkt 4 zgodnie z wymogami ww. ustawy, znajdowało się w aktach osobowych asystentów.

Dokumentacja kadrowa asystenta zawiera *zakres czynności*, w którym ujęto wszystkie zadania zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Asystenci mieli możliwość podnoszenia kwalifikacji, uczestnicząc w szkoleniach. W budżecie Ośrodka zostały zagwarantowane środki finansowe na szkolenia w celu umożliwienia pracownikom, w tym asystentowi rodziny podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Dotychczasowe uczestnictwo asystenta w szkoleniach finansowane było ze środków własnych gminy.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 4 ustawy asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta. Powyższe ustalenia odbywały się zawsze w formie pisemnej, jednakże dokumentację dotyczącą przydzielenia rodzinie asystenta posiadał w aktach osobowych rodziny, pracownik socjalny. Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyraża pisemną zgodę na współpracę z asystentem. W trakcie trwania kontroli zredagowano druk wniosku pracownika socjalnego do Kierownika GOPS o przydzielenie asystenta oraz druk zgody na przyznanie asystenta, które będą obowiązywały przy procedurze przydzielania rodzinie asystenta.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Asystent obejmował pomocą :

- w 2015 r. 15 rodzin, w tym jeden przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2016 r. 15 rodzin, w tym jeden przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2017 r. (do dnia 22 lutego) 14 rodzin, w tym brak przypadków zobowiązujących do współpracy przez Sąd, przy zachowaniu zasady, iż równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie rozmowy z asystentem stwierdzono dobrą znajomość środowisk objętych asystenturą. Asystent dokumentuje swoją pracę poprzez: kartę informacyjną dotyczącą rodziny, karty kontaktu, plan pracy, notatki służbowe, oceny okresowe sytuacji rodziny, dziennik wizyt w środowisku.

Zbadano dokumentację 15 rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokonywał okresowych ocen sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku zgodnie z zapisem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W badanych aktach stwierdzono brak w planie pracy z rodziną terminów realizacji działań oraz ich przewidywanych efektów. Plan pracy nie był aktualizowany, stosownie do zmieniającej się sytuacji rodziny. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była adekwatna do potrzeb rodziny.

W związku z powyższym zespół kontrolujący wskazał konieczność uzupełnienia dokumentacji prowadzonej przez asystenta o zawieranie w planie pracy terminów realizacji działań oraz przewidywanych efektów zgodnie z art. 15 ust. 3. ww. ustawy.

Decyzja o zaprzestaniu lub dalszej współpracy asystenta z daną rodziną podejmowana jest wspólnie z pracownikiem socjalnym i Kierownikiem GOPS w okresie sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny. W przypadku rezygnacji, rodzina składa stosowne oświadczenie. Z kolei w przypadku osiągnięcia przez rodzinę celów założonych w planie pracy, wprowadzony zostaje monitoring. Jak dotąd wprowadzono monitoring u jednej rodziny, który trwał pół roku i był dokumentowany w formie notatek służbowych. Kierownik GOPS i asystent złożyły w tym zakresie oświadczenia.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7:

prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez szkołę, policję, przedstawicieli służby zdrowia. Informacje dotyczące trudnej sytuacji rodzinnej pozyskiwane są także ze środowiska lokalnego, najbliższego sąsiedztwa bądź rodziny.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a:

tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa psychologicznego; terapii i mediacji; usług dla rodzin; pomocy prawnej; organizacji dla rodzin spotkań.

Gmina zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, terapeutycznego). Na terenie gminy działa punkt konsultacyjny, który zatrudnia psychiatrę, psychologa i terapeutów. Specjaliści przyjmują w gminie w określone dni miesiąca.

Ponadto przy Urzędzie Gminy funkcjonuje Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która świadczy pomoc osobom uzależnionym.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c:

tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy nie istniały rodziny wspierające. W związku z tym gminy nie ponosiły kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS wiadomo, iż nie była prowadzona dotychczas żadna kampania informująca środowisko lokalne o możliwościach pełnienia funkcji rodziny wspierającej z uwagi na brak potrzeb.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c:

tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie funkcjonowała placówka wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież mają możliwość korzystania z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej, która organizuje zajęcia tematyczne oraz udostępnia sale komputerowe. Ponadto na terenie gminy funkcjonują świetlice wiejskie, które okolicznościowo organizują zabawy dla dzieci.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5:

współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2015 r. - wydatkowano kwotę: 14 400 zł,
- w 2016 r. - wydatkowano kwotę: 35 795,61 zł,
- w 2017 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 8 417,82 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 4 :

prowadzenie pracy z rodziną także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, rodzina może liczyć na wsparcie ośrodka – poradnictwo, informowanie, pomoc w uzyskaniu specjalistycznego wsparcia i poprawieniu swojej sytuacji życiowej, umożliwiającej powrót dziecka do domu rodzinnego. Na chwilę obecną asystent współpracuje z jedną rodziną, której dzieci są umieszczone w pieczy zastępczej. Praca asystenta w powyższym środowisku skupia się na wzmocnieniu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych z uwagi na fakt, iż w rodzinie znajduje się małe dziecko. Rodzice nie wykazują chęci współpracy z asystentem na rzecz odzyskania pozostałej czwórki dzieci.

Dotychczas asystent uczestniczył w posiedzeniach Zespołu do Spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka i współtworzył plan pomocy dziecku umieszczonego w pieczy zastępczej.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6:

sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2015 r. w dniu 31 lipca 2015 r.,
- b) za II półrocze 2015 r. w dniu 21 stycznia 2016 r.,
- c) za I półrocze 2016 r. w dniu 25 lipca 2016 r.
- d) za II półrocze 2016 r. w dniu 12 stycznia 2017 r.

Powyższa analiza wskazuje, na zachowanie ustawowych terminów określonych w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz.213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność oceniono pozytywnie z uchybieniami. Zalecenia pokontrolne zostały przekazane Kierownikowi jednostki kontrolowanej.

Zespół kontrolny:

Oddział ds. Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
Wydziału Polityki Społecznej

Zatwierdził:

Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej